

Handläggare: Christina Höglom
Telefon: 508 25 606

Till
Länsstyrelsen i Stockholms län
Sociala enheten
Box 22067
104 22 Stockholm

Ansökan om utvecklingsmedel för implementering av socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård

Inledning – Bakgrund

I februari 2007 presenterade socialstyrelsen nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård. Riktlinjerna riktar sig till både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Missbruks- och beroendefrågorna spänner över breda medicinska, psykologiska och sociala områden, vilket innebär att förutom socialtjänsten och hälso- och sjukvården är andra huvudmän berörda, inte minst kriminalvården.

För att riktlinjerna ska få genomslag i praktisk verksamhet krävs ingående insatser inom såväl stadens missbrukarvård som hos andra berörda huvudmän. Socialtjänstförvaltningen har arbetat fram ett förslag till utvecklingsprojekt i samråd med en arbetsgrupp bestående av representanter från stadsdelsförvaltningarnas missbruksenheter. Diskussioner har även förts med nätverket för enhetschefer för missbruk/vuxna inom staden. Beroendevården och kriminalvården har informerats om och är intresserade av att samverka kring implementeringen.

Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms läns landsting har arbetat fram ett förslag till ny gemensam missbrukspolicy, *"Gemensam policy för att förebygga, tidigt upptäcka och behandla missbruk av beroende av alkohol och andra droger"*. Slutförslaget kommer att presenteras och behandlas i kommunstyrelser och landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd under våren 2008. Policyn utgår från innehållet i de nationella riktlinjerna och beskriver och förtydligar hur kommunerna och landstinget i Stockholms län ska samverka för att upptäcka, förebygga och behandla skador av alkohol och narkotika. Det är angeläget att denna policy görs känd och får genomslag hos berörda huvudmän. Förutom länets kommuner och landstinget berörs även kriminalvården.

Tidigare genomförda utbildningsinsatser

Under de senaste åren har en rad utbildningssatsningar genomförts inom stadens missbruksvård. Som exempel kan nämnas en 5-poängsutbildning i kognitiv beteendeterapi, utbildning i Motiverande samtal (MI) och återfallsprevention. Utbildning med fokus på arbete med personer med samsjuklighet i form av missbruk och psykiska funktionshinder har genomförts för personal inom stadens HVB-verksamheter. Gemensam utbildning av s.k. Case managers som arbetar med samma målgrupper har skett för personal inom staden och landstinget. Gemensam samverkansutbildning för stadens socialpsykiatriska enheter och landstingets öppna psykiatri har också anordnats.

En föreläsningsserie om vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder riktad till personal inom landstinget och staden har genomförts. Denna föreläsningsserie ingick i det s.k. SAMLAS-projektet som syftade till att uppmärksamma situationen för vuxna med detta funktionshinder och verka för samordnade insatser till målgruppen.

Under de senaste åren har tillkommit fler lokala gemensamma mottagningar; Gullmarsplans beroendemottagning med upptagningsområde Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar, Team Liljeholmsberget med upptagningsområde Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning samt Pelarbackens mottagning för klienter aktuella vid socialtjänstförvaltningens Enhet för hemlösa.

Ett utbildnings- och implementeringsprojekt i användningen av kartläggnings- och bedömningsinstrumentet ASI pågår i staden t.o.m. våren 2009. Samverkan sker IMS vid socialstyrelsen.

Fortsatta utbildnings- och implementeringsbehov

Utifrån de utbildningsinsatser som redan genomförts i staden behöver satsningar främst göras för att omsätta de teoretiska kunskaperna i praktiskt arbete. Målsättningen är att evidensbaserade metoder och arbetssätt ska utgöra självklara inslag i stadens missbrukarvård. Dokumentation av arbetssätt, uppföljning och utvärdering av insatser är viktiga utvecklingsområden.

Länets nya missbrukspolicy som har sin utgångspunkt i de nationella riktlinjerna måste göras känd och implementeras hos såväl socialtjänsten som landstingets olika berörda grenar som inom kriminalvården.

Projektets genomförande

Stadsdelsförvaltningarnas olika storlek, tidigare lokala utbildningsinsatser, omfattning av egna öppenvårdsverksamheter, grad av integrering med beroendevården etc. gör att implementeringen av de nationella riktlinjerna till viss del behöver utformas utifrån lokala behov och förutsättningar.

En projektledare anställs på heltid under två år med uppgift att kartlägga och stödja metodutveckling vid stadsdelsförvaltningarna och socialtjänstförvaltningen. I arbetsuppgifterna ingår att utifrån stadsövergripande och lokala behov arrangera och samordna olika utbildningsinsatser som i vissa delar sker i samverkan med beroendevård, psykiatri och kriminalvård. Arbetet ska dokumenteras. Anställningen kommer organisatoriskt att ligga under socialtjänstförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor och samarbete kommer att ske med andra pågående stadsövergripande utvecklingsprojekt. Målgrupper för projektet är enhetschefer och socialsekreterare, behandlingsassistenter, case managers m.fl. anställda inom stadens missbrukarvård. I delar av projektet involveras beroendevårdens personal vid lokala beroendemottagningar samt frivårdsinspektörer.

Aktuella utvecklingsområden

- Uppföljnings- och utvärderingsmetoder på individ- och gruppnivå som kan användas i det praktiska arbetet, bl.a. genom utökad användning av ASI och andra strukturerade bedömningsinstrument.
- Utökad användning av Motiverande Intervju (MI) i motivations-, utrednings- och behandlingsarbete. Ev. genomförs implementeringsutbildning i MI som en fortsättning på den tidigare genomförda KBT-utbildningen.
- Utveckling av arbetssätt som samordnar insatser för personer med samsjuklighet i form av missbruk och fysiska, psykiska eller neuropsykiatriska funktionshinder. Här är s.k. Case Managers en viktig arbetsgrupp.
- Samverkan med kriminalvården kring personer med kriminalitets- och missbruksproblematik. För vissa personer krävs samordnade insatser där både beroendevården och rättspsykiatri involveras.
- Samverkan inom förvaltningarna mellan ungdoms- och vuxenhandläggare i syfte att utveckla metoder för att nå och genomföra insatser till ungdomar och unga vuxna.
- Ökad kunskap om metoder för screening, kort rådgivning och andra insatser till personer med riskbeteende/ tidigt missbruk.

Insatser sker i form av temaseminarier utifrån innehållet i de nationella riktlinjerna. Goda exempel på arbetssätt och metoder inom stadens verksamheter kommer att presenteras. Utbildningsinsatser kommer att genomföras för olika personalgrupper var för sig eller gemensamt. Vissa utbildningsinsatser kommer att ske regionvis.

Lokala studiecirkel genomförs där temat är utveckling av samverkan i vård- och behandlingsarbetet mellan stadsdelsförvaltningarna/ socialtjänstförvaltningen och deras lokala samverkanspartners.

Berörda inom staden

Stadsdelsförvaltningarna och socialtjänstförvaltningens enhet för hemlösa samt stadsövergripande verksamheter inom missbruksområdet.

Berörda samarbetspartners

Beroendecentrum Stockholm
Maria Beroendecentrum AB
Landstingets öppna psykiatri
Kriminalvårdens frivård

Vetenskapligt stöd

Staden kommer att samarbeta med forskare/hanledare som har till uppgift att fungera som stöd och ”bollplank” för utvecklingsarbetet.

Projektorganisation

Beställare: Ansvarig chef vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor vid socialtjänstförvaltningen. Ingår i styrgrupp.

Styrgrupp: Utsedda enhetschefer inom stadens missbrukarvård, beställare, projektsamordnare och projektledare.

Arbetsgrupper: Utses för projektets olika delar och kompletteras med representanter från berörda samarbetspartners.

Projektledare: Ingår i samtliga grupper

Projektsamordnare: Ansvarig för missbruksfrågor vid socialtjänstförvaltningens stab. Ingår i styrgrupp.

Uppföljning/ utvärdering

Projektledaren dokumenterar arbetet fortlöpande. De olika utbildnings-/ implementeringsdelarna utvärderas genom enkäter till kursdeltagare, fokusgrupper etc. Del- och slutrapporter presenteras.

SORAD Stockholms universitet genomför ett forskningsprojekt som studerar förutsättningarna för och konsekvenser av implementeringen av de nationella riktlinjerna. I projektet studeras hur den faktiska implementeringsprocessen genomförs inom den kommunala socialtjänsten i Stockholms län, den landstingsbaserade hälso- och sjukvården, missbrukarvården inom kriminalvårdens mellersta region samt vid SiS LVM-institutioner. Kontakt har tagits med professor Jan Blomqvist som är ansvarig för projektet.

Kostnader för projektet

Kostnader för vilka projektmedel söks

	År 1	År 2
Projektledare, inkl po	600 000	600 000
Utbildningsinsatser/handledning m.m.	400 000	400 000
Lokaler, administration	80 000	80 000
Vetenskaplig rådgivare	50 000	50 000
Summa	1130 000	1130 000

Egen finansiering

Stadens egen finansiering av projektet består av arbetstid för beställare, projektsamordnare och övriga utsedda representanter i styr- och arbetsgrupper, kostnader för arbetsledning, projektsamordning, utbildningslokaler m.m.